

„Tiszteld őseidet, mert rajtuk keresztül nyertél életet, és örököltél Istent és hazát!”
(Wass Albert)

NEKROLÓG

Pattantyús-Ábrahám Tamásról (1934- 2022)

„Tamás elment...”-jött az internetes levél Amerikából, a feleségtől, és Budapestről, Pattantyús-Ábrahám Sándortól, az Unokatestvértől. Fájó szívvel vettük az üzenetet Győrben, a PÁGISZ intézményében!

2022. január 12-én meghalt Pattantyús-Ábrahám TAMÁS, névadónk kedves unokaöccse. Elment az égi mezőkre, már onnan néz vissza ránk, s gyermekkorának kedves színhelyére. Már örökre búcsút intve balsorsú hazájának, hogy fentről figyelhesse fejlődésünket, hogy segíthessen az Istentől kapott energiáival, hasznosíthasson a ránk hagyott műveivel is.

Ki volt nekünk, PÁGISZosoknak PATTANTYÚS-ÁBRAHÁM TAMÁS, hogy ennyire fáj a halálhíre - ilyen távolságból is? Névadónk unokaöccse, és a hajdan híres győri Vagongyár igazgatójának, a Világ Igazának, Pattantyús-Ábrahám Imrének legkisebb fia, aki 88 éves koráig hűen- felelősséggel követte ősei példáit, intelmeit, tanácsait, aki városunkban töltötte ifjú korát, a „vészorszak” idején. Megtapasztalta nagy családjában, miként kell túlélni a történelmünk viharait úgy, hogy ne adja fel családja eszméit! S a PATTANTYÚSOK példáját követve maga is példakép lett! Mert ő is azt vallotta, hogy "Csak egyféle érték és tisztesség van!" az élet minden körülményében. Bár a II. világháború és az 1950-es évek tapasztalatai alapján, apja halála után, majd 1956 tragikus eseményeit látva, és következményeit sejtve, elhagyta hazáját (mint annyi ezer magyar!), idegen földön is ősei példáját követve dolgozott, alkotott, családjáért, hazájáért „Az jó hírért névért (s az szép tisztességért...) Amerikában is, szinte haláláig!”

Pattantyús-Ábrahám Tamás 1934-ben született, Sopronban és 2022 január 12-én halt meg Amerikában. Édesanyja Jankó Magdolna volt, a Selmechányáról elmenekült (1918) híres Akadémia professzorának művelt lánya (1898-1984), édesapja pedig Pattantyús-Ábrahám Imre (1891-1956) kohómérnök, a soproni és miskolci egyetemnek is professzora.

Gyermekkori évei, tanulmányai több helyszínen zajlottak, édesapja munkahelyei változásainak függvényében: Élt Sopronban, Budapesten, Győrben, Pannonhalmán. *Elemi iskolai* tanulmányait *Budapesten* kezdte 1940/41-ben, amikor apja Sopronból a Fővárosba költözött. A Rimaszombat-Salgótarjányi Vasmű (RIMA) igazgatójaként, de Győrben fejezte be 1942/44-ben, (Ekkor már apja a Vagongyár igazgatója lett). **Középiskoláját több intézményben** végezte: Győrött és Pannonhalmán. A győri Bencés Gimnáziumban kezdte (1944/45.), 3 osztályt pedig Pannonhalmán végzett el (1945-48.), a VI. osztályt magántanulóként, egy nyáron át tartó tanulással a Révai Gimnáziumban teljesítette. Végül az érettségit kitűnő eredménnyel 1950-ben a Győri Czuczor Gergely Gimnáziumban tette le. *Egyetemi tanulmányait* Budapesten kezdte az Eötvös Lóránt Tudományegyetemen (1951-1955) fizika szakon, de az elektromérnöki oklevelét már Angliában szerezte 1971-ben, majd az USA-ban, mivel az 1956 miatt feleségétől „hazát cserélt.”

Napjaink ifjúságának ismerete alig van arról, hogy mit jelentett a XX. században élni, dolgozni, alkotni a különböző nemzedékeknek. Ha csak jelezzük, hogy ebben a században 2 világegés

történt, 2 vilárendszer (kapitalista-szocialista) hadakozott a hatalomért, hogy a „felszabadulás” utáni "békeharcban" is annyi ember halt meg és elnyomorodott, mint a háborúban, akkor is csak sejtethetjük, mit jelenthetett az egyszerű embereknek is át- és túlélni a megpróbáltatásokat! Aki pedig katona vagy felelős beosztásban dolgozó (vezető, mérnök, pap, pedagógus stb.) volt, annak valósággal hősnek kellett lennie, hogy megmaradhasson „embernek- az embertelenségben”.

Ebben a háborús században éltek és munkálkodtak a Pattantyús-Ábrahám család tagjai. Az apáról, Márton doktról és 2 fiáról: Gézáról, Imréről lexikonok, szakkönyvek írtak tárgyilagosan. Tamás az ő személyes példájukon, tanításaikon nevelődött, most őt idézzük meg saját visszaemlékezései által. Bepillantathatunk az ősök személyes sorsába is, mert nemcsak vallomásosan, de történelmi hitelességgel is írt (nagyszüleiről, „jó anyámról, jó apámról”, Ádám bátyjáról, Edit nővéréről). Gyermeküknek, unokáinak szánta örökül, tanulságul! De megtudhatjuk - realista látásmódja alapján- mi is, győriek és PÁGISZosok, hogy miként éltek ősök a „vészkorszakban”, mit jelentett a magyaroknak 1956 és az ezreket érintő emigrációs lét.

Pattantyús-Ábrahám Tamás Visszaemlékezése valóságos, regényes történelem! Csaknem egy évszázadot idéz meg családjának életének alakulásáról, helyszíneiről. Hitelességét igazolják Győr, Miskolc, Sopron történetének tudományos írói is.

Megismerjük múltjukat. Megsejtjük, milyen hősies helytállást jelentett édesapjának részt venni az I. világháborúban, ahonnan kitüntetéssel szerelt le 1917-ben.

Milyen áldozatot hozott 1934-ben, amikor a Sopronban menedéket kapott híres Selmecebányai Akadémia dékáni állását ott hagyva az iparba ment dolgozni, az ország másik részébe (RIMA), hogy volt professzorait ne neki kelljen nyugdíjba küldenie. „Feláldozta magát”-írta erről Edit nővére. Pedig a tanítás szívügye volt! „Aki nem szereti az embereket, nem lehet jó tanár.” - vallotta Tamás is. Megtudhatjuk, hogy mit jelentett családapának, családayának lenni, amikor tragikusan indult életük (2 első gyermekük pár napon belül meghalt, Gábor fiúk meg 17 évesen fulladt a Balatonba, győri éveikben, 1941-ben.) Mit jelentett Pattantyús-Ábrahám Imrének helyt állni a Vagongyárban, a hadiüzemben, amikor többször is bombázták a várost is (1944.ápr 13-án és júliusban). Apjának a német- náci és orosz megszállás idején kellett gyárat és életet mentenie, közben anyjának a családot összetartani, a három gyermeket iskoláztatni, nevelni, felügyelni a költözéseket...

Tamás visszaemlékezéseiből számunkra, Győrieknek jó apjára vonatkozó jellemzése, vagongyári munkássága, győri vezetői szerepe a fontos, mert a történelmi tanulmányok (Sáry, Kecskés) hitelesek, de csak sejtetik Pattantyús-Ábrahám Imre vezérigazgató jellemét, erőfeszítéseit, hiszen a (könyvtáros) Edit nevű leánya is titkok titkának tekintette azokat a vagongyár megmentésére irányuló akciókat, melyeket a mindennapokban tett apja.

Ezt az összetett feladatot a vagongyár krónikása is érzékelte. „Egyszerre kellett termelni és a haditermelést akadályozni: kitelepíteni a berendezéseket és bénítani az akciót, megmenteni az értékeket, teljesíteni a parancsot és megtagadni a lelkiismeret és a hazaszeretet szavára.”

Tamás korán megismerte, hogy az apja milyen jó közösségi, közvetlen ember volt. Tapasztalhatta, amikor a gyárban segédmunkásként dolgozott 1951 nyarán, amikor vasárnaponként sétára és templomba vitte, amikor a katolikus elemi iskolába járatta, amikor igazságos és tisztességes életre, kötelességtudásra, hazafiságra nevelte. Megismerte apja közvetlenségét. Tanúja volt a munkások jóindulatú viselkedésének, a kölcsönös tiszteletnek.

Fizikus hallgató korában, majd miskolci tanársegéd korában rendszeresen hallgatta apja kitűnő kohászati elektrotechnikai előadásait. Ő is vallotta: aki nem szereti a gyermeket, nem lehet jó tanár, illetve szerinte csak egyféle arisztokrácia létezhet, amit a jellemesség, a lélek jó tulajdonságai, becsületesség és szellemi értékek jellemeznek.

A Pattantyús családot megtörte és szétszórta az 1956-ban történt több családi és történelmi esemény: Január 31-én meghalt apja rákban, szeptemberben Géza nagybátyja, Tamás már megházasodott, dolgozott, de Vácon, amikor a forradalmi események zajlottak. Nem volt perspektívája a családnak. Az emberek az oroszok támadása miatt menekültek: ki mikor, hogyan tudott és hová. Ők Angliába, majd az USA-ba, anyjuk Ausztráliába. Tamás visszaemlékezésében ők „szerencsesorozatként” élték meg 1956-ot: Ford-ösztöndíjasként kerültek Angliába. Megtapasztalták, hogy van összefogás a magyarok között idegenben is! Egy magyar vállalat igazgatója a későbbi Nobel-díjas Gábor Déneshez ajánlotta be, aki így fogadta munkára: ”Ha Pattantyús a neve, látatlanul is fel van véve.”

A nagy történelmi múlttal rendelkező Pattantyús-Ábrahám család tagjainak életét, pályájának alakulását nemcsak meghatározta nemzeti létünk tragikus alakulása, de szét is törte, szét is szórta. Hamvaik különböző helyeken várják a feltámadást: Az apja Géza nagybátyjával, Ádám bátyjával a budapesti Farkaréti temetőben, az anyja a négy gyermekkel Győrben a Szent Imre templom kriptájában. A 88 évesen elhunyt Tamás teste már Amerikában marad, de alkotásai tovább élnek hazánkban, így Győrben is.

A család neves tagjainak életéről, munkásságáról könyvek, lexikonok beszélnek száraz, tárgyilagossággal. A kevésbé híres családtagok sorsát maga Pattantyús Tamás írta meg Visszaemlékezéseiben. Ez valóságos regényes történelem. Csaknem egy évszázadot idéz meg a Pattantyús család életének alakulásából, helyszíneiről. Hitelességét igazolják Győr, Miskolc, Sopron történeteinek tudományos feldolgozói is (Sáry István, Tabiczky Zoltánné, Kecskés Attiláné, Terplán Zénó).

Tamás személyisége, munkássága, életfelfogása ugyanúgy példaként szolgálhat az utókor számára, mint apjái és nagybátyjai. Az ő alapelve is az volt, ami Pattantyús-Ábrahám Imre Vagongyári vezérigazgatóé, professzoré volt: „Erős kéz, de meleg szív hassa át a mérnöki, vezetői munkát.” Életelve volt az is, hogy a munkát ne robotnak tekintsük, hogy a munka „örömmé nemesedhet”.

Pattantyús-Ábrahám Tamás munkamódszerét, elveit mutatjuk be az alábbiakban. Alapelve volt pl.: Erős kéz, de meleg szív hassa át a mérnöki, vezetői munkát. Ezt édesapjától tanulta.

Tamás elve volt, hogy a munka örömteli tevékenységgé nemesedhet. Ezt tapasztalata már a gyárban, amikor mint hallgató munkálkodott. (Győri Vagongyár, Csepeli Gépgyár Bp., Miskolc Nehézipari Műszaki Egyetem, Vác Híradástechnikai Anyagok Gyára).

Emlékkönyvünkéből megtudhatjuk a külföldi munkásságát, hogy 1957-től Angliában és az USA-ban kb. 11 munkahelye volt. Alapelvét, hogy a munka öröm forrása legyen, ne legyen robot, mindenhol tudta tartani.

Az emigrációban zajlott családi életéről, munkahelyének változásairól, szakmai fejlődéséről itt nincs mód írni. Pattantyús-Ábrahám Tamás leveleiben, emlékezéseiben mértani pontossággal, részletesen beszámol arról, hogy melyik amerikai városban mit dolgozott az évtizedek folyamán nyugdíjazásáig (2008), sőt nyugdíjazása után is, önkéntesként 2 város Veterán Kórházában, szinte haláláig.

Emlékiratait olvasva elcsodálkozhatunk azon, mennyi mindent dolgozott! 11 munkahelye volt az évtizedek folyamán! Az *Amerikai Szabadalmi Hivatal* által elismert találmányok sorában 16-szor szerepel neve mint inventor, társinventor. Milyen aktív volt már fiatalon, mi mindent figyelt és tanult meg Győrben is, apjától és apja példájából, hogy tudta kamatoztatni családjá érdekében, az emberiség javára is (a PÁGISZ számára is!)

Példaértékű lehet kötődése még az idegen országban is a családhoz, a szülőföldhöz, a hazához és még a Pattantyús iskolához is. Családjá érdekében többször is hazajött. Áldozatokat is hozott közben. Hazalátogatásai folyamán családjához is mindig elment. Itt keresztelték meg gyermekét is a budavári Mátyás templomban. Hazajött a beteg testvéreihez (Ádám, Edit), betegségük idején. A Szent Imre templomban temették el a családtagokat (anya és négy gyermeke). Hazajött akkor is, amikor ellátogatott Jeruzsálembe, a Világ Igazai tábla megtekintése után, hozta élményeit, képeit iskolánkba is. A nagybátyjáról elnevezett iskolánkat anyagilag is támogatta, ez szívügye volt. „Az első találkozásom a PÁGISZ-szal cím alatt írta: A kezdeti hősi korszakban/években még aktív mérnök voltam, pénz adományaimmal is tudtam támogatni az iskolát. Úgy érzem minden támogatást megérdemel.”

Máshol ezt írta iskolánkról: „Ez a modern iskola még amerikai szemmel is impozáns.Magyarország egyik értékes, intellektuális kincse. Kívánom, hogy ez a drágakő továbbra is csillogjon!” A távolból is leveleket, üzeneteket küldött, több alkalommal személyesen vett részt iskolai ünnepélyeken, látogatásokon. Többször találkozott a PÁGISZ-os diákokkal, kollégákkal, akiknek a beszélgetéseik alkalmával hasznos tanácsokat is adott: „Minél sokoldalúbb az ember, annál jobban helyt tud állni az élet nehézségei között.” Ezt élete példájával is igazolta.

Amikor 2017-ben itt járt az emléktáblánk avatásakor, beszélgetett a kollégákkal és a diákokkal, sőt interjú készült Vele a Kisalföld lapban, ilyen hasznos tanácsokat adott: „Aki mérnök végzettséget szerez, a jég hátán is megél.” "Remélem, megvan a hit a mai fiatalokban, hogy érdemes tanulni. Higgyék el, hogy aki erőt, időt áldoz a tudása mélyítésére, előbb-utóbb a szerencse mellészegődik”.

Fájó szívvel búcsúzunk névadónk Unokaöccsétől, Pattantyús -Ábrahám Tamástól: Isten adjon Neki Amerikában örök nyugodalmat! Mi követni próbáljuk majd az Ő példáját is, emberséges elveit. Már nem csak Géza és Imre példája tanít, hanem Tamásé is, arról, hogy hogyan kell élni, helyt állni, felelősen, hogyan szolgáljuk családunknak, városunknak, hazánknek minden időben és minden körülményben.

Kecskés Attiláné Rózsa
a PÁGISZ volt tanára, könyvtárosa (2022)

Hatos Hajnalka
PÁGISZ, igazgató